En tyngdpunkt

Av Sven Rosborn

Vårt kära Skåne lider av en något framtung fetma. Landskapet tippar således märkbart åt sydväst. Här nere ligger visserligen stora minnesbanker såsom universitet och högskola. Här finns en lång bro, underjordiska färdvägar och allt annat imponerande som gör att man lätt glömmer att en kropp icke bara består av en stor mage utan även av andra vitala delar. Skåne är således förvisso mer än bara bukfylla.

För att hedra och manifestera hela den skånska kroppen beslöt Sven-Olle Olsson och jag att utröna var Skånes mitt låg. Detta var inget nytt företag. Kloka män hade långt innan befattat sig med detta huvudbry. Carl Erik Gustafsson hade således med hjälp av vedertagen triangelmätning kunnat konstatera att mittpunkten låg i en stor myrstack drygt sex kilometer norr om Höör. Carl-Olof Orsander hade genom att låta Skåne omslutas av en rektangel fått fram mittpunkten till kyrkogården mitt i Höör. För att nu inte tala om den gamla allmänna och helt klart felaktiga uppfattningen att mittpunkten minsann låg precis där stubbamöllan vid Bosjökloster ligger.

Det bästa sättet att manifestera Skåne som en helhet är att göra dess mittpunkt till en samlande symbol för hela landskapet. Myrstacken var förvisso en plats som blivit rätt beräknad enligt gällande lantmäterimetod … men platsen omgavs inte av något sken av festivitas. Samma gällde kyrkogården och vid möllan fanns endast plats för två parkerade bilar. Kunde mitten beräknas på ett annat sätt?

Var låg t.ex. tyngdpunkten? Denna fråga hade vid första påseende endast ett tvivelaktigt akademiskt värde men snart uppflammade dess symboliska betydelse i en glans som var märkbart bländande. Det hela handlade ju om tyngd; att uppväga den förhärskande framtunga vikten av Skåne. Problemet syntes enkelt att lösa. Tänk er att man klipper ut Skåne ur en stor, plan kartongskiva och så hänger man

ett snöre där skivan är i jämvikt. Och så är det klart. Trodde ni! Visserligen säger några att Skåne är tämligen platt. Dessa har aldrig cyklat upp till Kullens fyr, gåendes tagit sig upp till Stenshuvuds hjässa eller, ve och fasa, sprungit uppför branten från Kåseberga fiskeläge till Ale stenar. Även om Skåne inte har så många berg så finns här i varje fall många ”bjer”. Och det är ett ord som för respekt med sig.

För att nu inte tala om öarna Ven och Hallands Väderö. Hur skulle dessa räknas in i massan? Vilket genast aktualiserade frågan om Skåne bara består av torrt land. Hur futtig hade då inte vår stolta skånska historia varit. Tänk bara på det skånska sillafisket under medeltiden – det skulle inte ha existerat som skånsk företeelse! För att inte tala om det skånska ålamörkret och dess dignade bord av rögad ål och luad ål och allt vad det nu heter. Alltså bör väl Skåne också bestå av vann och inte bara av jor.

Med tillförsikt och med alla dessa variabler i åtanke tog sig Sven-Olle Olsson och jag i kast med beräkningen. Med datateknikens hjälp inväntades med spänning resultatet. Och så plingade det till och på en Skånekarta markerades tyngdpunkten, i Ankdammen mitt i Höör.

Snart företogs en rekognosceringstur till denna märkliga plats. Döm om vår häpnad när vi upptäckte att tyngdpunkten låg mitt i en planerad allmänning på den gamla vattenmöllan Brännemöllas plats.

Nu agerade Sven-Olle Olsson med nästan blixtens hastighet. Han tog kontakt med kommunalfullmäktiges ordförande Pehr-Ove Pehrson. Maken till snabbt politiskt handlande har sällan skådats i Skåne. Plötsligt var vi inbjudna till sillabord på Ringsjöns gästgivargård. Och nu gick det snabbt. Höör avsatte en stor summa pengar för ett monument och konstnären Lars Ekholm fick stå för konstverket. Den 3 oktober 2009 invigdes monumentet ”Mittelen” av landshövdingen och i närvaro av otaliga intresserade. Stormen ven denna dag så våldsam att talarstolen flög bort efter det att Pehr-Ove Pehrson hållit sitt anförande. Således ett stormigt och lyckat möte.

Eftersom både Sven-Olle Olsson och jag vid den tiden fortfarande

Invigningen 2009-10-13
Pehr-Ove Pehrson

ansåg att Skånska Akademien gjorde skäl för sitt akademinamn (vilket vi inte gör numera sedan man i strid mot vetenskapen hyllar uppfattningen att Ale stenar är en stjärnkalender från bronsåldern) hade vi sett till att vår idé också kom denna förening till del.

Vi hyser dock en av tradition ödmjuk inställning till kloka mäns och kvinnors tidigare forskningsinsatser. Till dessa räknades givetvis också tidigare funderingar och ställningstagande om skånska mittpunkter. Det var således med inte så liten bävan som invigningen i Höör gick av stapeln 2009. Stod monumentet på rätt tyngdpunktsplats?

Vår bävan var obefogad. Monumentet ”Mitteln” står väl förankrad på platsen där allt skånskt möts, vid Brännemölla i Höör. Utan Pehr-Ove Pehrson och hans team från Höörs kommun hade detta aldrig kunnat förverkligas.

(En text från 2009 med viss komplettering 2020)